

OP AVONTUUR NAAR LAPLAND

ZONNEBADEN IN HET HOGE NOORDEN

Tekst: Thomas Sintobin. Foto's: Thomas Sintobin en Joris Nieuwenhoff.

Bij de woorden 'Lapland', 'arctisch' en 'Poolcirkel' krijgen de meeste mensen vast beelden in hun hoofd van besneeuwde landschappen, ijsvissen en de kerstman. Toch kan het ook daar in het hoge Noorden heel zacht weer zijn in de zomermaanden. Onze medewerker Thomas Sintobin trok er eind juni met Joris Nieuwenhoff heen om het aan den lijve te ondervinden. Over hun belevenissen in wat ook wel 'de laatste wildernis van Europa' wordt genoemd, vertelt hij in deze bijdrage...

Op Schiphol waren we door het oog van een naald gekropen. We waren op weg naar de gate toen plots een alarmsignaal weerklonk en werd omgeroepen: "Attentie. U moet dit gebouw verlaten via de aangegeven nooduitgangen. Maak geen gebruik van liften". Wij deden alsof we dachten dat die nooduitgang aan het einde van de gang lag en liepen verder tot bij onze gate. Zeker drie kwartier lang bleven we daar wachten, terwijl het alarmbericht in vijf talen bleef luiden, en toen lieten de ze ons plots toch maar op het vliegtuig en konden we vertrekken. Brandalarm, zo lazen we uren later op de online nieuws-sites maar toen zaten we al gezellig op een eiland in het midden van de rivier de Muonio, op de grens tussen Zweden en Finland, met een dampend bord eland-goulash voor onze snoet. Andere reizigers in Schiphol hadden minder geluk en misten aansluitingen, vakantiedagen en reisplezier.

Dat bord elandvlees is waarschijnlijk de lekkerste maaltijd die ik ooit

had gegeten. Hetzelfde gold voor alle andere maaltijden die we elke avond in de lodge kregen: van houting tot rendier, van gerookte zalm tot gezouten beekridder, en niet te vergeten de worstjes die we een paar keer aan de waterkant op een tak spietsten en boven een berkenhouten vuurtje roosterden: het smaakte allemaal overheerlijk. Ik weet niet goed hoe ik het moet verwoorden, maar alles leek zoveel intenser, echter, eerlijker. Marco Kraal had me al een paar keer verteld over een houten blok hut in the middle of nowhere waar hij wilde gaan zitten,

en nu pas kreeg ik het gevoel dat ik hem begon te snappen.

RENDIERENLAND

Lapland wordt ook wel Samenland genoemd, naar de naam van het Samen-volk dat er woont. Het strekt zich uit over het noordelijke gedeelte van vier landen: Noorwegen, Zweden, Finland en Rusland. Het is een plek van extremen. In de winter is het er idioot koud, zelfs kouder dan -40 graden Celsius, en blijft het 24u lang nagenoeg donker, op het geheimzinnige Noorderlicht na dan. In de zomer gaat de zon dan weer nooit onder; heel toepasselijk noemt men dat de 'middernachtzon'. Het temperatuurverschil tussen zomer en winter kan makkelijk 60 graden bedragen! De Samen of Sami worden beschouwd als het enige 'indigenous' volk van Europa – een beetje een lastig te interpreteren karakterisering die wijst op het feit dat zij daar altijd al hebben

gewoond, al sinds de prehistorie. We gingen een dagje op zalm vissen vanuit de boot met Marco, en hij behoorde tot het Sami-volk. Het was een vrolijke man, die graag vertelde over die ene keer dat hij zijn land had verlaten om in Nederland naar een huwelijksfeest te gaan. Hij vond het een helse tocht zodra hij in Schiphol voet aan land had gezet: 'people everywhere, and bicycles! Dangerous, you don't hear!' Het was een gevoel dat alle locals die we spraken op het eiland onderschreven: in het woud weten ze feilloos hun weg te vinden, maar in steden lopen ze de hele tijd verdwaald. De hele Sami-cultuur draait om rendieren. In heel Zweden is geen enkel wild rendier te vinden: ze maken stuk voor stuk deel uit van iemands kudde, en hoe groter die kudde is, hoe meer aanzien de eigenaar geniet. Als een rendier wordt

geslacht, dan gaat er werkelijk niets van verloren. Onze Zweedse gids vertelde dat hij aan het einde van een winterse uitstap een keer met vrienden zat te overdenken wat ze allemaal hadden gedaan die dag. Ze hadden op een door rendieren voortgetrokken slede gereden, zaten 's avonds in de hut op rendiervellen rendiersoep te eten, en daarna deden ze een spelletje waarbij ze ringen rond rendierschedels moesten gooien...

ECOLOGISCH

Het viel me op hoe ontzettend ecologisch bewust de mensen waarmee we in contact kwamen waren. Lars,

de eigenaar van de lodge, bracht ons van meet af aan de recycleerregels bij. Er waren maar liefst zes verschillende afvalbakken, waarin we heel precies ons afval moesten sorteren. De laatste afvalbak droeg de naam 'the rest' maar was nagenoeg leeg. We werden vriendelijk verzocht om de stevige papieren zakjes waarin we onze broodjes stopten meermaals te gebruiken. Na een picknick zag ik hoe Lars wat mos nam om zijn handen schoon te maken – iets wat men daar bij trektochten in het woud overigens ook als toiletpapier gebruikt. Plastic flessen waren verboden in de lodge en kregen we dan ook niet mee; wel

gaf Lars ons allen een houten mok, waarmee we het water van de rivier konden drinken. Je leest het goed: alle water dat stroomt is veilig om te drinken... In het begin voelt het wat onwennig, maar al snel vind je het de normaalste zaak van de wereld om een slokje te drinken van de rivier waarin je staat te vissen. Wie dat wil, kan zich hier een hele zomer lang buiten de beschaving ophouden zonder te verhongeren. Vanaf juli staan er overal blauwe bessen; ze vormen het hoofdvoedsel voor de beren. Het water zit vol vis, die je kunt roosteren boven een vuurtje dat je aanmaakt met berkenschors. Je leest het: dit is echt een plek voor mensen die een keer willen proeven aan een heel andere manier van leven dan in onze hypergeïndustrialiseerde en overbevolkte kikkerlandjes...

EILAND

De lodge staat in een dorpje op een eiland in de rivier dus op een eiland in de rivier die de grens vormt tussen Zweden en Finland, de Muonio. Door het eiland loopt

een tijdzonelij, wat betekent dat je soms een uur ouder of jonger wordt als je verkast. Het dorp was ooit meer bevolkt dan nu het geval is – er wonen slechts negen mensen! – maar de voorbije decennia zijn nagenoeg alle jongere mensen verhuisd naar streken waar meer werk is. Tot 1925 stond er een kerkje op de plaats van de lodge, maar dat hebben ze uit elkaar gehaald en twintig kilometer verder weer opgebouwd. Een hoog Ikea-gehalte als je het mij vraagt, maar we zijn dan ook niet voor niets in Zweden. Aan de overkant van de rivier ligt het kerkhof: vroeger dacht men dat de geesten niet over het water konden zweven om te komen spoken. Nog een opmerkelijk gegeven: in 1954 bouwde men een dam bij de kop van het eiland, waardoor het water van de rivier nog slechts langs één kant stroomde. Dat deed men omdat men de rivier destijds

gebruikte als transportmiddel voor gekapte boomstammen. Dit type transport hield op met bestaan in 1971, maar het duurde nog tot 1992 voor Lars er door slim en hardnekkig lobbywerk in slaagde om de dam weer te laten afbreken. De dag nadat dat was gebeurd, kwam een bejaarde inwoner hem huilend in de armen vallen: voor het eerst sedert zijn jeugd hoorde hij de rivier weer stromen voor zijn huis. Ook de vissen vonden het een goede evolutie, want al binnen een week begonnen ze de opnieuw stromende gedeeltes weer in te palmen... Er zwemt van alles rond het eiland: zalm, vlagzalm, snoek, baars, winde, houting, elrits en kwabaal. Al deze beesten lusten vis en insecten (vliegend of in larvenstaat) en zijn dus te vangen aan zowel de vliegenlat als de spinhengel. Joris deed het laatste, ik heb voornamelijk met de vlieghengel gevestigd.

ARRIVAL IN HEL

Over Lapland doen horrorverhalen de ronde. Zo zou je er in de zomer niet kunnen slapen wegens de middernachtzon. Het is inderdaad verleidelijk om 24u lang door te vissen, maar als je jezelf een beetje in toom houdt en op een wat normaal uur te bed gaat, is er niets aan de hand. De kamers zijn immers verduisterd met gordijntjes, en als dat nog niet donker genoeg is, dan kan je een extra deken gebruiken om als tweede gordijn aan de rail te hangen. Muggen en andere stekende beesten worden ook gevreesd. Het klopt inderdaad dat het ervan stikt daar. Zeker als er geen wind is, zoemen ze in zwermen om je heen. Door de juiste kledij te dragen (geen al te dun t-shirtje want daar steken ze gewoon door) en je in te smeren met Deet, los je dat probleem echter bijna volledig op. In zes dagen tijd werd ik slechts vijf keer gestoken, en dat was telkens op mijn hand nadat ik een vis had teruggezet, waardoor het antimuggenmiddelje was weggespoeld... En ergens moet je ook gewoon blij zijn dat er daar nog zoveel insecten zijn, want juist daardoor worden de vlagzalmen er zo dik!

VISSEN

We hebben voor al vlagzalmen gevangen, heel veel vlagzalmen. De omstandigheden waren nochtans niet bijster goed: het waterpeil van de rivier was door uitzonderlijke regenval in de periode voor wij kwamen namelijk maar liefst 70 centimeter hoger dan normaal. Daardoor konden we de eerste dagen amper waden, wat een heleboel goede pools in het midden van de Muonio onbereikbaar maakte. Met dat hoge water was de spinhengel duidelijk in het voordeel: door lange worpen te maken met kleine plugjes en spinnertjes kon Joris toch de diepere plekken bereiken, en dat leverde hem niet alleen mooie vlagzalmen op, maar ook drie bruine forellen. Met de vlieg was ik beperkt tot de paar pools die vlakbij de kant

lagen. Na een paar dagen was het water gelukkig een stuk gezakt en dat merkte ik meteen aan de aantallen en zeker ook formaten die ik aan de vlieghengel kon vangen. Vlagzalm is een vreemde vis. Ik had er nooit eerder een gevangen maar ik was heel nieuwsgierig naar hoe ze zouden ruiken; al van in mijn jeugd had ik geleerd dat hun bijnaam 'tjimvis' was, door de geur van hun slijm. Dat bleek te kloppen, al was de geur toch minder sterk dan ik had verwacht. Deze soort wordt daarnaast ook wel 'the lady of the stream' genoemd, en ook dat is een goede naam voor deze zeer elegant ogende dieren met hun prachtig gekleurde rugvinnen. De kleinere exemplaren zwemmen in scholen, de grootsten zijn naar verluidt solitair. Ze pakken graag

droge vliegen (ik viste voornamelijk met weerhaakloze Klinkhamers met een groene onderkant, maatje 12), maar ook met de nymph waren ze prima te vangen. Niet al te kleine goudkopnimmfjes bleken zeer succesvol, zowel onderaan als aan een zijlijntje. De truc was om ze precies in de stroomnaad te laten meedriften, waarbij het uiterst belangrijk was om ervoor te zorgen dat ze dezelfde snelheid als de stroming aanhielden. Vlagzalm is een vis die je moet zoeken: de scholen lijken regelmatig van standplek te veranderen. Zo vond ik een keer net voor het avondeten een schoolje van vissen van rond de 40 centimeter, waarvan ik er in een half uurtje tijd vijf kon haken (en vier landen), en toen moest ik weg. Natuurlijk snelde ik meteen na het avondeten terug naar die stek, maar ik kreeg geen tik meer! Toen vond ik een ander schoolje een eind verderop, helaas met wat kleinere exemplaren. De allergrootste vlagzalm die we haakten viel voor een plugje dat Joris langs een steen voor zijn voeten had laten zwemmen. Na een spectaculaire dril, waarbij de vlag-

zalm hevige runs nam en een paar keer woest springend uit het water kwam, schoot de vis los, vlak voor het net. De gids schatte hem op 55 centimeter, en misschien zelfs nog wat groter... Het was in ieder geval de grootste die hij daar ooit had gezien.

GROOT WILD

Behalve vlagzalm zwemt er ook Atlantische zalm rond in de Muonio. Maar om die te vangen is het een ander verhaal... Ten eerste trekken er veel minder zalmen op dan pakweg vijf jaar geleden. Niemand weet precies hoe dat komt; sommigen wijzen op de overbevissing van de haring in de Baltische zee waardoor de zalmen niet genoeg voedsel kunnen vinden, anderen wijten het dan weer aan problemen met ontsnapte kweekzalmen, en nog anderen denken dat het gewoon natuurlijke cycli zijn. Op de Muonio

valt het nog wel enigermate mee en dit jaar zijn er weer meer dan vorig jaar gelukkig. Maar goed, zelfs als de pool vol zalm ligt, weet je nog niet zeker of je ze gaat vangen. Zodra ze de rivier op trekken om ver stroomopwaarts te gaan paaien, stoppen ze namelijk met azen. De enige reden waarom er zo nu en dan toch een wordt gevangen, is omdat je de lepel of streamer toevallig net voor zijn snuit hebt getrokken. De vis pakt dan in een reflex, niet omdat hij honger heeft. 'They are defending their stone,' noemde de gids het... Het is dan ook nog eens niet gelijk hoe je kunstaas voor de bek van de vis komt: hij moet van opzij komen,

en niet van achter of voor. De truc is dan ook om je kunstaasje net op de rand van de hoofdstroom te gooien en het te laten uitwaaiëren tot in de keerstroom. Twee dagen eindeloos werpen leverde Joris en mijzelf exact 0 aanbeten op. We hebben er wel zien springen, en dat gaf moed om door te zetten – maar zonder succes helaas. De dag na ons vertrek werd er wél een gevangen in 'onze' pool door een meer fortuinlijke visser dan wij. Een interessant lokaal systeem is het zogenaamde 'harling'. Daarbij gaat men in een houten roeibootje stroomopwaarts liggen van de vermoedelijke standplaats van de zalm waarbij men vier tot zes speciale plugjes overboord zet aan evenveel hengels. Door de roeiende beweging van de schipper bewegen de pluggen in waaivorm voor de snuit van de zalm... Op deze manier vissend kreeg ik een snoeiharde aanbeet, maar die bleef helaas niet hangen. Ik pleegde nog niet geen harakiri op mijn hengel, zo frustrerend was dat!

Gelukkig werkte een andere toppredator wel een stuk beter mee. Sterker nog: ze werkten té goed mee, want we plukten er meerdere uit de pool terwijl we op zalm stonden te vissen. Gezellig is dat: na uren gooien krijg je dan eindelijk een dreun op je hengel, en dan komt er een groene wanne-be zalm boven... Bizar genoeg vingen we dezelfde

snoek uiteindelijk minstens vier keer! En dat was niet de enige die we vingen. Je komt ze op verschillende stekken regelmatig tegen en bieden een mooie extra visserij. We hebben natuurlijk ook gericht op de snoeken gevestigd vanuit de boot. Dat doe je daar boven de planten. Zoals ook op veel Nederlandse wateren het geval is, groeien die tot net onder het oppervlak. Met jerkbaits en ondiep lopend plugjes, of met streamers, krijg je actie zat. De meest succesvolle jerkbait bleek Aad Dams Toppie te zijn, in een kleurtje en patroon dat met wat goede wil aan een vlagzalm doet denken... De meeste snoeken zijn niet al te groot – toch niet naar Nederlandse

normen. Toch worden er zo nu en dan wel vissen gevangen van rond de 120cm, en daar haalt niemand zijn neus voor op natuurlijk! Je leest het: je verveelt je geen seconde daar op het eiland... Alle stekken zijn op wandelafstand, dus een keer je bent aangekomen, hoeft de auto in principe niet meer in. Tenzij je, zoals wij deden, ook een ander stuk rivier wil verkennen, of ook een keer op vlagzalmen wil vissen die op stilstaand water leven. Maar alle visserijen die we deden hadden een ding gemeen: ze waren intens mooi en bijzonder... ■

PRAKTISCH

Wil je dit ook een keertje meemaken? Dan is de groepsreis die Visreis.nl volgende zomer naar dit gebied organiseert misschien iets voor jou. Scan gerust even de QR-code om een kijkje te nemen. En mocht je niet met een groepsreis mee willen kan je dit natuurlijk ook gewoon met je eigen vis vrienden boeken in de periode die jou het beste uitkomt.

Als vliegvisser kan je het beste vier hengels meenemen: een 9-voets #4 voor de droge vlieg, een wat langere #3 hengel voor het euronymphen, een #10 voor het vissen met grote streamers op snoek en een dubbelhandige #12 voor het zalmvissen. Weerhaakloze klinkhamers en goudkopniften deden het uitstekend op de vlagzalm! Spinvisser nemen het beste een ultralicht setje mee om kleine plugjes, lepeltjes en spinnertjes richting vlagzalmen en forellen te gooien, en een 80-grammer voor het snoeken en zalmen. Voor zalm neem je best een assortimentje niet al te grote lepels mee (20-40 gram). Verder uiteraard een waadpak, waad schoenen en een waadstok. Sowieso krijg je een volledige materiaallijst nadat je geboekt hebt!

